

Ishaja usak
dan rasen
nedelj in
praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily
except
Sundays
and Holidays

LETO—YEAR XI.

Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PETEK 14. JUNIJA (JUNE) 1918.

STEV.—NUMBER 139.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Hurlison, Postmaster General.

PO VSEJ AVSTRIJI JE OBSEDNO STANJE.

Revolta v avstrijski mornarici. Eksekucije upornih pomorščakov v Pulju na dnevnem redu. Karl pripravlja vlado bajonetov. Pismo iz Berlina se glasi, da bo ljudstvo kmalo samo naredilo mir. Nemški socialisti svare, da "vsak prenapet lok mora enkrat počiti."

London, 13. jun. — Po vesteh, ki so prišle iz Amsterdam, je po-
stalo, da zahteva "Moška demo-
krična liga" v Avstriji od vlade,
da se takoj odpro mirovna po-
govorja v neutralni državi. Dalje
zahteva ta liga demokratiziranje
vlade in vpoštevanje zakonov, ki
ji predlagajo razne manjše na-
reditve v Avstriji. Te zahteve so
gotovo tistejo Čehoslovakov in Ju-
goslovancev, ki stremijo po popolni
svobodi od Avstrije.

Amsterdam, 13. jun. — Privat-
na pisma iz Nemčije dokazujejo,
kako težko breme nosijo revni slo-
vi in kako narašča nezadovoljnost
proti militarizmu. Neko pismo iz
Berlina se glasi: "Upamo, da pri-
de kmalu mir, če ga ne bo, ga
ljudstvo samo naredi. Dvakrat so
bili izgrezi za mir, toda če pri-
de tretjič, ne pojde dobro boga-
tom. Za reševje je samo toliko
znan, da se obdrži pri življenju,
medtem ko so se bogatini založili
na več let z življenjem. Siromaki so
tako zlo, da jih streljajo. Ako bi
bogatini tako strahovali kakor stra-
ni revali, bi bilo vojne že dav-
no konec."

London, 13. jun. — Depčja
"Central News" iz Rima, ki se
opira na poročilo "Messageru"
vred, da je takorekoč v vsi Av-
striji proglašeno obsedno stanje.
Nekaj pokrajini je izvestih.
V Pulju, glavnem stanu avstro-
vogradske mornarice, so se spustili
mornariki in eksekucije rebe-
lov na dnevnem redu. V enem na-
slednjem dnevu je bilo usmrčenih štiri-
deset upornih pomorščakov.

Avstrijski Poljaki so se obrnili
proti vladi.

Washington, 13. jun. — Urad-
no poročila čez Svico, ki so prišla
iz Poljske, govore, da je Avstrija
na novo krizo, ki ogroža paral-
izirati aktivnost avstrijske arma-
de. Poljaki klubi v avstrijskem
sestavu so napovedali boj Sey-
dlerji vladi. Ako vlada izgubi
polpoto Poljakov, tedaj je njen
pade nezogiben po parlamentar-
nih pravilih. V tem slučaju je sko-
raj gotovo, da bo cesar Karl v
Berlino rešujejo poljsko vpra-
šanje.

Amsterdam, 13. jun. — Nemški
naznanjajo, da je prišel v
Berlin avstro-ogrski zunanji mini-
ster baron Burian po "zgodovini-
skih važnih opravkih". Burian bo
pri konferenci s kancelarjem
Bethlingom o podrobnostih nem-
sko-avstrijske militaristične alijan-
se in poleg tega nameravajo "re-
šiti" vprašanje Poljske. Nemčija
v Avstriji se nista na čistem gle-
bi tega vprašanja. Obe vladi se
opirajo, da je "treba ustvariti"
poljsko državo, ampak vprašanje
je njima je, kdo bo vladal v
njej. Nemci ali Avstrijci. Po-
govor naravno nihče ne vpraša in
Berlin in Dunaj je že rešeno
vprašanje, da Poljaki sami se ne
morejo vladati.

Militaristična stranka v Prusiji
hoče, da se večji del Poljske cho-
vorno anektira k Prusiji, češ da
bi bila Poljska "kupljena z nem-
sko krvjo". V Avstriji pa hočejo,
da dobe Poljaki kakinega Habs-
burga za kralja.

"Lok je prenapet", svari Vor-
waerts.

Amsterdam, 13. jun. — Sociali-
stični "Voerwaerts" v Berlinu je
precej skeptičen o izidu sedanje
kajzerjeve ofenzive. V članku z
naslovom "Prenapet lok" prizna-
va omenjeni list, da je ofenziva
pokazala, da so nemški vojaki
močni — in to je vse. Članek se
deloma glasi:

"Vsi tisti, ki sanjajo, da je mo-
goče kaznovati naše sovražnike
tako, da bodo sprejeli vsenemški
mir, morajo vedeti, da vsi naši
dosežani uspehi niso pripravili
sovražnika niti do tega, da bi se
izrekel za pogojni mir. Ako bomo
torej čakali na Hindenburgov mir,
mora nemško ljudstvo doprinesiti
še velike žrtve... Nemško ljud-
stvo je sicer iztesano iz trdega le-
sa, toda ne vedo li naši vodilni
krogi, da mora počiti najmočnejši
lok, ako je, preveč napet!"

Avstrijska drednatica potopljena.

Pariz, 13. jun. — Havasova ča-
sniška agentura javlja iz Baz-
la, Švica, da je prišlo z Dunaja u-
radno poročilo o izgubi ladje
"Szent Istvan," katero so torpe-
dirali Italijani v bližini dalmatin-
skih otokov.

Benetke, 13. jun. — Glavni stan
italijanske mornarice naknadno
poroča, da sta dve italijanski torpe-
dovki v ponedeljek zjutraj potopi-
li avstrijsko drednatico in po-
škodovali drugo pri drzovitem na-
padu na divizijo avstrijskega
brodovja pri dalmatinskih otokih.
Eno torpedovko je komandiral
kapitan Rizzo, drugo pa kapitan
Milazzo. Rizzova torpedovka
je izstrelila dva torpida v
glavno drednatico, ki se je takoj
pogreznila; Milazzova ladja je
izstrelila en torped v drugo dre-
dnatko, ki je sicer ostala na po-
vrhju, toda zelo poškodovana.
Obe torpedovki sta se vrnili
brez nezgode.

Nemci jokajo nad izgubami v
Ameriki.

Amsterdam, 13. jun. — "Koen-
nische Volkszeitung" priznava v
uvodnem članku, da je Amerika
izgubljena za Nemčijo. Članek se
glasi med drugim:

"Mr. Wilsonu se je posrečilo u-
biti nemške elemente v Ameriki.
Nemško-ameriška zveza je razpi-
ščena in nemško časopisje komaj
še eksistira. Večina nemških šol
je zaprtih in nemška društva mo-
rajo vreči s sebe vsako znamenje
germanizma. Katastrofa je. Ni
nam treba biti pesimističnim, da
lahko spoznamo, kako velike so
naše izgube v Ameriki, ki jih ne
odvaga naša evropske zmage na
bojiščih. Nemci ne bodo mogli iti
v Ameriko po vojni in najbolje
jim je svetovati, da naj ne po-
kusijo iti."

ZDRAVSTVENI KOMISAR
PROTI PODRAŽENJU MLEKA.

Chicago, Ill. — Zdravstveni ko-
misar John Dill Robertson pravi,
da je podražitev mleka neumest-
na.

Mr. Robertson pravi:
"Zdaj je več zelene krme kot
ob katerikoli času. Več mleka se
proda v Chicagu, kot kdaj prej.
Meni se zdi, da so producenti
v zvezi, da bi zvišali ceno mleka
in povzročili, kajti povzročanje
bo znižalo konzum mleka, kar bo
učinkovalo na mlečni trg."

200.000 MOŽ JE POZVANIH V ARMADO.

Novi registriranci, ki so bili stari
21 let 5. junija, pojdejo ta-
koj v taborišča.

STEM NARASTE ARMADA NA
DVA MILJONA MOŽ.

Washington, D. C. — Registrir-
anje 1,000,000 Američanov, ki so
postali stari 21 let po 5. juniju lan-
skega leta, je končano in general
Crowder je poslal državnim go-
vernerjem odredbo za poziv 200-
000 registrirancev v armado. Pri-
zadete so vse države izven Arizo-
ne. Novinci odidejo v vojna ta-
borišča med 24. in 28. junijem. S
tem pozivom je bilo poklicanih po
nabornem zakonu 1,595,704 mož v
armado in ko bodo v taboru, bo
ameriška armada štela 2,000,000
mož.

Država Illinois bo dala 28,500
mož, polovica od tega števila je
pozvana iz države New York,
Pennsylvania bo dala 12,000 mož,
Minnesota pa 10,000. V taborišča
odidejo po sledečem redu:

Alabama—4,000 v Camp Pike, Ark.
Arkansas—4,000 v Camp Pike, Ark.
Kalifornija—6,000 v Camp Kearney,
Cal.
Colorado—1,500 v Camp Cody, N. M.
Connecticut—1,500 v Camp Maede,
Md.
Delaware—150 v Camp Maede, Md.
District of Columbia—300 v Camp
Maede, Md.
Florida—2,000 v Camp Jackson, S. C.
Georgia—4,000 v Camp Gordon, Ga.
Idaho—1,000 v Camp Lewis, Wash.
Illinois—1,000 v Camp Gordon, Ga.
5000 v Camp Grant Ill.; 8,500 v Camp
Jackson S. C.; 7,000 v Camp Taylor,
Ky.; 7,000 v Camp Wheeler, Ga.
Indiana—4,000 v Camp Sherman, O.
Iowa—3,000 v Camp Dodge, Ia.
Kansas—5,000 v Camp Funston,
Kans.; 1,000 v Camp Cody, N. M.
Kentucky—5,000 v Camp Taylor, Ky.
Louisiana—2,000 v Camp Pike, Ark.
Maine—2,500 v Camp Devens, Mass.
Maryland—2,150 v Camp Maede, Md.
Massachusetts—1,500 v Camp Dev-
ens, Mass.; 4,000 v Camp Dix, N. J.
Michigan—7,000 v Camp Custer,
Mich.
Minnesota—10,000 v Camp Grant, Ill.
Mississippi—8,000 v Camp Pike, Ark.
Missouri—6,000 v Camp Pike, Ark.
Montana—4,000 v Camp Lewis, Wash.
Nebraska—2,000 v Camp Funston,
Kans.; 2,000 v Fort Riley, Kans.
Nevada—300 v Camp Lewis, Wash.
New Hampshire—700 v Camp Dev-
ens, Mass.
New Jersey—5,000 v Camp Dix, N. J.
New Mexico—500 v Camp Cody, N. M.
New York—10,000 v Camp Upton, N. Y.;
4,000 v Camp Wadsworth, N. C.
North Carolina—2,000 v Camp Jack-
son, S. C.
North Dakota—2,000 v Camp Dodge,
Iowa.
Ohio—8,000 v Camp Sherman, O.
Oklahoma—3,000 v Camp Travis,
Tex.; 3,000 v Camp Cody, N. M.
Oregon—2,000 v Camp Lewis, Wash.
Pennsylvania—9,000 v Camp Lee, Va.;
3,000 v Camp Greenleaf, Ga.
Rhode Island—1,200 v Camp Maede,
Md.
South Carolina—2,500 v Camp Jack-
son, S. C.
South Dakota—5,000 v Camp Fun-
ston, Kans.
Tennessee—5,000 v Camp Gordon, Ga.
Texas—9,000 v Camp Travis, Tex.
Utah—500 v Camp Lewis, Wash.
Vermont—500 v Camp Devens, Mass.
Virginia—3,000 v Camp Lee, Va.
Washington—2,200 v Camp Lewis,
Wash.
West Virginia—3,000 v Camp Lee,
Va.
Wisconsin—1,000 v Fort Riley, Kans.
Wyoming—1,000 v Camp Lewis,
Wash.

KINEMOTOGRAPH NA PRO-
STEM.

V petek in soboto, to je 1. in 15.
junija, bo "Vojnovarčevalni od-
bor" priredil v Grant parku na-
sproti Van Buren ceste ob Michi-
gan Ave. gledališče premikajočih
zlik. Kazali se bodo filmi, ki do-
sedaj še niso bili dani na razpo-
lago drugim gledališčem. Vsa
stvar bo imela značaj velike patri-
stične demonstracije, pri kateri
se pričakuje udeležba tisočih
ljudi. Vstopnina je prosta. Slike,
ki jih bodo kazali v tem gledali-
šču, so pred nekaj dnevi dospelo
iz Francije in se nanašajo na voj-
no ter so jako zanimive. Program
se prične opoldne in se ponavlja
do 10. zvečer oba dneva, v pe-
tek in soboto. Kdor ima čas, naj
ne zamudi te prilike.

VREME.

Chicago in okolica: V petek ja-
sno in vroče. Lahki južni vetro-
vi.

POTAPLJAČE ROPAJO NEUTRALNE LADJE.

Nemški roparji so ustavili norve-
ški parnik in pobrali sedem-
deset ton bakra.

PONESREČEN NAPAD.

New York, N. Y. — Nemška po-
tapljača je ob obrežju Virginije
ujela norveški parnik "Vinden-
gen", ki je bil naložen za Ameri-
can Smelting kompanijo. Potap-
ljača je najprej oplenila parnik
za baker in nato jo je pogreznila.
Potopljen je bil tudi norveški
parnik "Hendrik Lund", "Vin-
deggen" je bil na potu iz Južne A-
merike. Naložen je bil z bakrom.
Kapitan izjavlja, da ga je potap-
ljača ustavila v soboto in zahteva-
la, da pride nanjo s papirji. Nemci
so mu ukazali, da jim mora iz-
ročiti tovar. S parnika so preložili
na potapljajočo toliko bakra, kolikar
ga je mogla nositi. Mornarji
z zajete ladje so morali Nemcem
pomagati pri prekladanju bakra,
ki je trajalo dva dni. Po izpovedi
kapitana so preložili na potaplja-
čo sedemdeset ton bakra.

Atlantski pristan. — Kapitan
Wade je povedal, kako je parnik
"Edward Pierce" ušel potapljači.
Napad je bil izvršen kmalu po
potopu parnika "Lunda" in izvr-
šila ga je enajstna potapljača.
Po izpovedi kapitana Wada sta
bližki in življenjske krogle prek
parnika naznanila prihod morsk-
ga volka. Kapitan se je odločil,
da pobegne in ukazal je strojniki-
m, da razvijejo največjo silo parni-
strojcev. Na potapljajočo so nadaj-
vali z obstreljevanjem parnika,
toda merili so slabo. Ko so se v
korzarju prepirali, da s topovi
ne opravijo nič, so izstrelili torpe-
di, ki je seveda tudi zgrešil svoj
cilj. Korzar je lovil parnik dve ur-
vi. Ko so se prikazale obrežne luč-
i, je pa ravnotako hitro izginil,
kot se je prikazal.

WISONOVI NAZORI O ODPRTI
DIPLOMACIJI PRIZNANI
OD SENATA.

Washington, D. C. — Senat je
odklonil predlog senatorja Boraha
iz države Idaho s petdesetimi gla-
sovi proti tri in dvajsetim. S to
odklonitvijo je senat izrekel, da
prizna tako odprto diplomacijo,
kot je priporočal predsednik.

Predsednik Wilson je podal
kongresu tolmačenje o odprti
diplomaciji, o kateri je govoril
v svoji izjavi v januarju. Razlo-
žil je, da je mislil s tem povedati,
da je treba vse pogodbe objaviti,
ko so bile sprejete.
Predsednikovi nazori so bili ra-
zloženi v pismu, poslanemu držav-
nemu tajniku Lansingu, od
kateriga je dobil kopijo sena-
tor Hitchcock, predsednik se-
natnega odseka za zunanje zade-
ve. Senat je bil s predsednikovo
razlago o odprti diplomaciji za-
dovoljen, kar je potrdil s svojim
glasovanjem.

Kongresnik Mason iz Illinois
je predložil kongresni zbornici
dotatni predlog k ustavi, da ima
kongres pravico prepovedati ali
uravnati delo za utroke pod šest-
najstim letom.

PREDSEDNIK HOTELSKE
DRUŽBE TOŽEN ZA ODŠKOD-
NINO.

Chicago, Ill. — James S. Red-
field toži Tracy C. Draka, pred-
sednika Blackstone Hotel kompe-
nije, za \$25,000 odškodnine. Red-
field je bil preje uslužbenec v ho-
telu in je bil obtožen goljufije.
Porotno sodišče ga je oprostilo
krivde.

Redfield je zdaj saržent v ame-
riški armadi na Francoskem.

KOLIČINA SLADKORJA V NE-
OPOJNIM PIJAČAH ZNIZA-
NA.

Washington, D. C. — Živilski
upravitelj Hoover naznanja, da so
nemške potapljajoče uničile 24,000,
000 funtov sladkorja. Temu je do-
dal, da bo vsled tega znižan od-
merek za izdelovanje neopojnih
pijač.

AMERIČANI POTOLKLI PET NEMŠKIH DIVIZIJ.

Ameriške čete odbile nov napad
ob Marni. Vjele so 450 Nem-
cev in vplenile 62 stroj-
nih pušk.

OKUPIRAN GOZD.

Washington, 13. jun. — Uradno
poročilo generala Pershinga: "Iz-
vzemši nadaljevanja topniških bo-
jev na Woevru in delavnosti naših
patrulj v Pikardiji, ki vsak dan
vzamejo nekaj Nemcev, ni nič no-
vega."

Pariz, 13. jun. — Ameriške čete
so v prejšnji noči odbile nemški
napad med gozdom Belleau in
Boureschesom ob reki Marni. Nem-
ci so imeli velike izgube. Američa-
ni niso izgubili niti ene stopljuje
pridobljenega ozemlja.

Z ameriško armado ob Marni,
13. jun. — Nemci so sadnji dni
vposlili pet divizij (67,000 mož)
severnozapadno od Chateau Thier-
rya s namenom, da vržejo nazaj
Američane, ali brez uspeha. Dve
sveži diviziji sta večer napadli
središče ameriške fronte v Boure-
schesu, ali sovražnik se je moral
umakniti, ne da bi dosegel za-
leženo postojanko.

Možnost sovražnega prodiranja
v tem okoliščju je popolnoma od-
stranjena vled konsolidiranja a-
meriških pozicij severno in vzhod-
no od gozda Belleau. Naša mor-
naraka pehota je okupirala ves
gozd in zdaj ga čvrsto drži. Zada-
nja postojanka sovražnih stroj-
nih pušk na robu gozda je padla
v roke Američanov večer zjutraj.
Napadajoča partija je našla po-
stojanko polno nemških mrljev
in ranjenecv.

Američani so pri svojih napadih
v tem gozdu in okolici vrjeli vae-
ga skupaj 450 Nemcev in vplenili
62 strojnih pušk, štiri zakopne
možnarje, dva topova in večjo
množino pušk in drugega materi-
jala.

Skupna Nemcev, ki so večeraj
dvignili roke v znamenje, da ho-
čejo biti vjetniki, a ko so se jim
približali Američani, so na nje vrg-
li ročne granate — danes ni več
med živimi.

Z ameriško armado v Loreni,
13. jun. — Na toulški fronti na-
rašča topniško bojevanje. Spopa-
di med stražami so bolj pogosti.
Večkrat sta bila dva spopada, ki
sta končala za Američane brez izgub.

Dnevni seznam izgub.

Washington, 13. jun. — Današ-
nja lista vaeube 188 imen. Izgube
so porazdeljene: 19 mož ubitih
in boji, devet je umrlo za ranami
in štirje valed boleznii, štirje so
smrtno ponesrečili (eden na ero-
planu), 137 mož je težko in enajst
lahko ranjenih, štiri pa pogreša-
jo.

V seznamu je omenjenih par
Hrvatov. Skupne izgube znašajo
do danes 7834 mož.

ZDRUŽENE DRŽAVE BODO
KOVALE DENAR ZA AR-
GENTINSKO REPUBLIKO.

Buenos Aires, Argentina. — Ar-
gentinska vlada se je pogodila z
vlado Združenih držav za kovanje
64,000,000 nikljev. Niklje, ki so
sedaj v veljavi, je kovala tvrdka
Krupp v Nemčiji.

NAD TISOČ OSEB BREZ
STREHE.

Jerome, Ariz. — Velik požar, ki
je uničil del mesta, v katerem pre-
bivajo Mehikanci, je povzročil, da
je nad 1,000 oseb brez strehe. Zgo-
relo je nad sto hiš in med njimi
tudi velika prehranjevališča.

FARMAERJI V PRVEM RAZE-
DU BODO NAJBRŽ POKLICANI
V ARMADO.

Columbia, S. C. — Governor
Manning se je vrnil iz Washing-
tona in sporočil drž. obrambnemu
svetu, da bo vlada najbrž pozvala
v armado farmarje, ki so v prvem
razredu.

FRANCOZI VRGLI NEMCE 2 MILJI NAZAJ.

Veliki uspehi francoskih protina-
padov. Nemci zadržani na vsi
črti in njihove izgube
so ogromne.

NADALJNIH 1000 NEMCEV
VJETIH.

London, 13. jun. — Z bojišča
javljajo danes, da so Francozi v-
čeraj prodrli dve milj na pet milj
dolgi črti med Mary in Anthoul-
lom na glavni fronti in vjeli ti-
soč Nemcev.

Pariz, 13. jun. — Današnje u-
radno poročilo francoskega vojne-
ga stana se glasi, da so čete gene-
rala Focha udarile z veliko silo
na vzhodnem koncu nemške fron-
te in vrgle sovražnika nazaj čez
rečico Matz. Strašna bitka divja
med reko Aisno in gozdom Vil-
lers-Cotterets.

Pariz, 13. jun. — Mogočna bit-
ka na 75 milj dolgi fronti od
Montdidierja v Pikardiji do
Chateau Thierryja na bregu reke
Marne je še vedno v teku, toda
položaj je danes veliko ugodnejši
za zavzemke. Medtem ko so Nem-
ci z velikimi žrtvami nekoliko na-
predovali v središču, so Francozi
potisnili sovražnika nazaj na obeh
koncih fronte. Med Montdidier-
jem in reko Oise Nemci napenjajo
vse sile, da bi vzeli pozicije, ki so
jih izgubili v ponedeljek in torek;
vsi njihovi napadi so se razblinili
in Francozi so v protinapadih iz-
trgali Nemcem gozd Belloy in St.
Maur ter vjeli nadaljnjih 400 mož.

Na vzhodnem vrgu Oise so
francoske čete izvršile mojestroko
operacijo z izpraznitvijo kota med
rekama Matz in Oise, kjer so jih
bili Nemci obkolili od treh strani.
Umaknitvijo se je izvešila brez
vrednosti sovražnika, in predno so se
Nemci zavedli, da imajo pred se-
boj prazne pozicije, so že bili pod
ognjem iz novih postojank na
bližnjih visokih hribih.

Južno od reke Aisne, kjer so
Nemci večeraj izvršili večji napad,
so bili ljuti boji, ki so prinesli so-
vražniku majhen lokalni uspeh za-
padno od Domieresa in Cutrya. Ob
reki Marni so Francozi reokupirali
Montecourt, majhen gozd sever-
no od Eloupa in južni del Brussia-
resa.

Nemški vojni stan je alnoči po-
ročal o lokalnih bojih severnoza-
padno od Noyona in južno od reke
Aisne. V prejšnjem poročilu pravi
nemški vojni stan, da so Nemci
zasedli hribe južnozapadno od
Noyona in da so morali Francozi
izprazniti gozd Carlepont. Število
vjetnikov je naraslo na 13,000.

Zmešnjava med Nemci.

Pariz, 13. jun. — Mojestraki pro-
tinapadi francoske armade so do-
cela spremenili položaj na najno-
vejši bojni fronti med Montdidier-
jem in reko Oise. Nepričakovani
protinapadi so tako zmešali Nem-
ce, da so za hip izgubili glave. A-
vijatiki so opazili cele skupine
Nemcev, ki so galopirali na konjih
v divjem diru, da rešijo topove,
kajti mislili so, da prihaja gene-
ralna protiofenziva, ki zaobrne
val bitke proti njim. Francozi se
poslužujejo velikega števila "ten-
kov" pri svojih protinapadih.

Izgube sovražnika so grozne.
Nemci so večeraj pri enem samem
napadu na dve milj dolgi črti
vposlili štiri divizije (približno
50,000 mož). Ravno ko je mislila
vsa ta masa naskočiti, so franco-
ski topničarji odprli strahoviti o-
genj, ki je strašno mesaril goste
kolone nemške infanterije.

Nemški vjetniki soglasno pravi-
jo, da namerava Nemčija končati
vojno z zmago še to poletje in naj-
zadnje v jeseni. Vse nemške eno-
te so poučene v tem smislu in za-
bičano jim je, da morajo prej po-
giniti na bojnem polju, kakor pa
da bi se umaknili in zavlekli vojno
čez drugo zimo.

51 nemških letal je padlo.

London, 13. jun. — Anglički in
francoski letalci so večeraj uničili
31 nemških eroplanov in vrgli 53
ton bomb na nemške postojanke
z dobriimi učinki.

(Daje na 2. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Maja 30—18) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

Zmožnost!

Vojni tajnik Baker je izjavil pred par dnevi, da je 700.000 ameriških vojakov že v Franciji; včeraj je pa dodal, da se lahko s mirno vestjo reče, da bo ameriška armada onkraj morja v kratkem štela milijon mož. To niso gola ugibanja; to je uradna izjava vojnega tajnika, ki nadzoruje gibanje armade in torej ve, kaj dela in govori.

Ameriške čete odhajajo v Evropo že eno leto. Ves ta čas so na korzarskem delu kajzerjeve submarinke, toda v vsem tem času so potopile en sam ameriški transportni parnik, ki se je vračal nazaj v Ameriko. Vse življenske izgube na morju odkar je Amerika v vojni znašajo komaj par sto mož, medtem ko je odšlo čez morje 700.000 mož, ne da bi se jim skrivil las na glavi.

Ni čuda, da gredu kajzerju lasje pokonci in da je v skrajnem srdcu poslal potapljače na to stran morja z namenom, "da primejo transporte na lico odhoda, kajti na širokem morju jih je težko prijeti". Ampak transporti odhajajo redno ne oziraje se Viljemove morske roparje.

Gobezdavi Roosevelt pa še zabavlja, da je vojna uprava v Washingtonu nezmožna.

Doba človeških dinozaurjev.

Pred več kot milijon leti — par stotisoč let več ali manj v življenju naše zemlje je toliko kakor par ur več ali manj v življenju posameznega človeka — so živeli na zemlji živalski kajzerji. Človeka takrat še ni bilo na svetu. Tedanje živalsko prebivalstvo se je treslo pred svojimi kajzerji, kajti v krutem, neusmiljenem boju za obstanek je podleglo brutalnosti močnejšega.

Pretekla so stotisočletja in danes vidimo ogromne hrbtnice živalskih kajzerjev iz davne dobe v muzejih. Učenjaki so jih nazvali dinozaurje. Bile so velikanske, kuščarjem podobne pošasti, ki so se valljale na bregovih gorkih jezer tedanje tropične dobe v sedanjih zmernih pasovih.

Ampak doba dinozaurjev še ni minula. Za živalskimi so prišli človeški dinozaurji, ki še danes gospodarijo v človeštvu. Od prve dobe divjega človeka, ki je živel na drevesih in v luknjah, pa do današnjega dne nahajamo v muzejih in grobnicah ostanke človeških dinozaurjev, katerim je bila moč pesti in orožja zakon in pravica. In dinozaurji še živijo; nemški kajzer je tak dinozaur in naštel bi jih lahko še na stotine in tisoče.

V dobi živalskih dinozaurjev je divjal na zemlji brutalni boj za obstanek in divji monsturni so izginili. Danes, v dobi človeških dinozaurjev divja na svetu brutalni boj za obstanek in — monsturni med ljudmi bodo izginili in z njimi vred izgine njihov zakon sile. Čez nekaj tisoč let se bodo ljudje — srečni, svobodni in v resnici civilizirani ljudje — ravno toliko spominjali na kajzerje v dvajsetem stoletju kakor se danes spominjamo na divjake pred stotisoč leti, ki so v pragozdih sedanje Evrope in Amerike tresčili slabše divjake ob skalo in požrli njihove revne možgane iz razbite lobanje.

Pomniti je treba, da je človeštvo kljub svojemu velikemu napredku še vedno v štadiju desetletnega otroka, ki sicer že prihaja k pameti, a še dela napake in misli na igrače. Pravo življenje človeštva se šele začne in pred nami je doba, ko bo vsa energija, vsa znanost posvečena le enemu namenu: kako narediti slehernega človeka svobodnega in srečnega.

Boj proti republiki ni boj za svobodo in demokracijo.

Vечно pisarenje, da si morajo Jugoslovani "najprvo priboriti svobodo in samostojno demokratično državo predno je mogoče govoriti o vladni formi," je kamoflagirana igra, ki je že davno prozorna in obenem zoperna.

Leto dni že obstoji pogodba, sklenjena na otoku Krku, da mora biti jugoslovanska država kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in v tej pogodbi ni nikjer rečeno, da zastopniki teh narodnosti lahko odločajo o republiki ali monarhiji. Monarhistična oblika vlade je že vnaprej določena še predno je Avstrija v razvalinah in brez ozira, če je to Slovincem in Hrvatom prav ali ne. Jugoslovanski odbor v Londonu, ki ni imel nobenega pooblastila od naroda za to akcijo, še ni prekal dotične deklaracije.

Čemu torej večno deklamiranje o "svobodi" in "odločevanju naroda", ko so pa gospodje v Londonu že vnaprej brez naroda odločili? Slovenska narodna zveza ne vodi boja za svobodo, temveč boj za kraljevino; boj za kraljevino pa ni boj za demokracijo, kajti kralji niso bili še nikdar predstavniki demokracije. V Ameriki živijo Slovenci nimamo do danes še najmanjšega dokaza, da Slovenci v stari domovini zahtevajo kraljevino; ker pa vidimo, da je njihovo revolucionarno gibanje v tesni zvezi s Čehi, smemo po vsi pravici upati, da ne bodo zaostali za Čehi, ki zahtevajo republiko. Zato pa moramo ameriški Slovenci biti toliko napredni, da delujemo za republiko in s tem pokažemo svetu, da smo res demokratični.

Združene države so se izrekle za razpad Avstrije in zato je naša dolžnost, da podpiramo vojni program Amerike. Razpad Avstrije pride s porazom nemške armade, ki se nedvomno izvrši na zapadnem bojišču. Kdor hoče biti prostovoljec v armadi, naj stopi v ameriško armado, ki ima zavdati odločilni udarec pruskemu militarizmu in obenem avstrijskemu tiranstvu.

DOPISI.

Vesti iz Sheboygana, Wis.

Delavstvo v strojarnah se jako zanima za organizacijsko gibanje in veliko število jih je že pristopilo k uniji. Le tako naprej za naše interese. Unija delavcev, ki so upošlejeni po tukajšnjih strojarnah, je pod jurisdikcijo A. F. of L.

Rojenice so se oglašile pri družini splošnoznane in priljubljene rojaka A. Suša, ki vodi mesarsko in gostilničarsko obrt v tem mestu; prinesle so ji krepko hčerko.

Tožbo proti predsedniku lokalne organizacije SRZ. J. Menhardu, Ivani Stefančič in Antonu Primeu so vložili razpiti Anton Starich, Jacob Černe in Josephina Starich. Ker pa so že naprej izprevideli, da bodo na sodišču temeljito pogoreli, so tožbo umaknili.

Poročevalce.

Ciklon naredil škodo slovenskim kmetom.

Willard, Wis. — Dne 31. maja je tu skozi divjal silovit ciklon, ki je napravil precej škodo in poškodoval ljudi, nekatere smrtno.

Dan je bil vroč; okoli sedme ure zvečer, ravno ko smo bili gotovi z molitvijo in devali stvari v red, pridrvi vihar, ki je podiral vse pred seboj; prišel je od južne strani in njegova razdejalna moč je segala kake pol milje široko. Prizadetih je več družin naših rojakov. V bližnji naselbini Gorman je zadel ob hiše rojakov Janežiča, Kallingerja in Perkota. Družina Janežiča se je rešila še pravi čas s tem, da je zbežala v klet; hišo jim je pa odneslo in vso razdejalo. Pri sosedu Kallingerju niso bili tako srečni; družina je bila zunaj in imela opravka s mlekom. Ko je Kallinger opazil, da jim grozi nevarnost, je hitro spravil otroke v hišo; pomagali je tudi svoji ženi v hišo, toda sam še ni mogel več notri, kajti ta hip je vihar dvignil hišo in jo zakotalil trikrat okoli, v njej pa je bila žena s štirimi otroci; ženo je jako poškodovalo, poleg tega je tudi v stanju nosečnosti žena deklica ima razbita lobanjo in zdravniki so izjavili, da jim 5 dni ne bo mogoče povedati, če jo bo mogoče ohraniti pri življenju; ostalim trem otrokom se ni pripetilo nič žalega v leteči hiši. Mati in deklica se nahajata v bližnji bolnišnici. Pri tretjem sosedu (Perkotu) ni toliko škodo; poškodovan ni nihče; hišo mu je samo nekoliko premaknilo in je pri tem zadobila razpoke.

V Willardu je zadel ciklon v hišo rojaka Korenčana; doma je bila samo žena in dvoje otrok; starejši sin je delal v bližnji hiši, ko je opazil bližajočo orkan; tekel je na svojo moč proti domu in vpil na svojo moč: "Mama, beži ven iz hiše." K sreči so bila vrata od zapadne strani, skozi katere je

zbežala ven žena in oba otroka in že je letela hiša po zraku; razrušilo jo je popolnoma. Sreča je, da je žena z otroci ušla iz kraja nevarnosti pravočasno. Mnogim je odnesel vihar strehe raz hiš, podiral velike hleve in napravil dosti druge škode.

Ljudje so sedaj menda vsi ostrašeni. Kadar bo vroč, soparen dan, pa se bo potem nekoliko pooblašilo in pričelo grmeti, bodo bežali vsi v kleti, da se obvarujejo pred ciklonom. Sicer pa takega viharja v tem kraju naši ljudje ne pomnijo in upamo, da bomo imeli v bodoče mir pred takimi orkani.

Če katerega veseli poljedelstvo, naj se nikar ne vstraši take nesreče; kajti cikloni podirajo hiše tudi v mestih, ako se slučajno javijo. Če želite postati farmer v naši naselbini, je najboljšje, da si pridete ogledati kraj sedaj, ko je vse v zelenju in cvetju; vreme je ugodno, zato vse jako bujno raste. Tukajšni zrak je svež in ljudje so zdravi in rdeči, toda od solne nekoliko opaljenih lic.

Seveda, tu nimamo velikomestne zabave, gledališča in druge institucije, ki priljubljajo ljudem življenje v mestih, imamo pa drugo zabavo, ki je mogoča le na deželi. Za vse prav pa ni menda nikjer, ne v mestih in ne na deželi. Kljub temu so prebivalci na deželi z življenjem zadovoljnejši, kot pa prebivalci v mestih, ker smo mi bližje naravi, ki nas priteguje nase. Težave so pa povsod, kajti povsod se moramo boriti za obstanek.

A. Klemenčič.

Collinwood, O. — Tu se je pričelo precej živahno gibanje med delavstvom za pristop k uniji Ameriške delavske federacije (A. F. of L.). Upamo, da bo to nekoliko omejilo, ako že ne prepreči brezobzirno postopanje z delavci od strani podjetnikov, ki vidijo v delavcih le instrumente za grabljenje profitov.

Pred kratkim smo imeli v sosedni vasi Clevelandu "misijon" Slovenskega republičanskega združenja, ki se je sijajno obnesel. Ob tej priliki so nekateri naši prijatelji (1) lovili neko strašno pošast, ki je kar pri belem dnevu "strašila" ljudi. Sreča jim ni bila mila, kajti ta "pošast" jim je ušla v skrbno pripravljeno mrežo. Če kdo tega ne verjame, naj se potrdi vprašati "Pavliho iz Kurje vasi"; mogoče je njemu kaj več znanega o tej stvari. Če vam ne bo mogel dati zadovoljivega pojasnila, se bo kaj zlagal, kajti na laži se razume, kajti v tem prekaša tudi lažnjivega Klucka, ker mu je v bližnjem sosedstvu.

Zabave v korist tukajšnjemu Slovenskemu delavskemu domu so precej pogoste, kar dokazuje, da je zanimanje za to stavbo zelo ukoreninjeno med tukajšnjimi Slovenci. Na veselici, ki so jo priredili Gorenjci, so napravili \$90 dobička v prid domu. Sledili so jim Dolenjci, ki so poklonili naši blagajni SDD. \$200. Prireditelji in darovalci zaslužijo za požrtvovalnost vsekakor priznanje. Dne 23. junija pa nam obeta

SLOVENSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE

Sedež v Chicago, Ill.

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostich, Filip Godina, Frank Kerže, Martin V. K. Eibin Kristan, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

NADZORNI ODBOR:

Ludvik Benedik, Matt Petrovič, Frank Veranič.

CENTRALNI ODBOR:

John Ermenc, Joseph Fritz, Joseph Ivančič, J. Judnič, Ivan Kaker, Anton Motz, Frank Mravija, Jacob Muha, Zvonko Novak, H. Pogodič, Matt Pogorelec, John Rezel, Joseph Steblaj, Frank Frank Udovič, Charlie Vesel, Andrew Vidrih, Stefan Zabrej, Zakrajšek, Anton Zlogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se dozdaj priglasi, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno javijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. Naslov za pisma in denarne pošiljke je sledeči: Anton J. Terbo, P. O. Box 1, Cicero, Ill.)

prirediti direktorij SDD. zabavo, katere čisti dobiček je samoposredni umevno namenjen blagajni doma. Takajšno slovensko občinstvo vabimo, da se je udeleži v obilnem številu.

Kaj pa Primorci? Tudi oni se gibljejo in postarani smo zvedeli, da nas nameravajo na svoji zabavi presenetiti s šaljivim priporočilom, kakoršnega še nismo videli. Res je, da so časi resni, zato pa je tudi potrebno, da si ljudje večših privoščijo nekoliko zabave. Dolenjci in Gorenjci so že imeli svojo zabavo, kaj bi jo ne imeli še rojaki iz Primorske? Nekoliko domače zabave nam ne bo škodovalo. To so primorski Slovenci tudi vpoštevali, zato priredimo veselico v Stakičev dvorani, ki se bo vršila 30. junija. Ker je čisti dobiček namenjen SDD, je upati, da bo njihovo prireditelstvo slovensko občinstvo posetilo v obilnem številu.

Morda bodo apelirali tudi na Mr. Gajžlo, da jim preskrbi par vreč rožic, ker jih sami nimajo dovolj. V zamenju mu bodo baje dali polnokrvnega — mačka.

Colinwoodski Kajtebriga.

UNIČUJTE MUHE.

V vročini poletni dobi se zaredi milijarde muh, ki so največje prenašalke bacilov, ki povzročajo razne nevarne epidemije in druge bolezni. Moderna zdravniška veđa priporoča neizprosno boj muham. Raznotere javne institucije in oblasti vrše vsako leto živahno kampanjo za pokončevanje muh, ki ogrožajo zdravstvene razmere v mestih in na deželi. V letošnjem letu nam prerokujejo mnogo večjo množino tega mrčesa kot prejšnja leta. Vse dolge zime in velike množine snega se ni moglo po mestih čistiti tako, kot bi se moralo. Ljudje so metali odpadke vsekrižem, ki po mnogih krajih še sedaj leže v velikih kupih, kakor nalašč za rejo muh. V odpadkih se vsakojake kali za provzročanje bolezni, ki jih raznašajo muhe med ljudi. Iz zapisnikov raznih institucij in oblasti je razvidno, da so muhe direktno provzročile že tisočere smrti ljudi; ogromno število je pa tistih, ki so podlegli boleznim, ki so jih razširjale muhe s prenašanjem bacilov.

Zato se držite gesla: "Boj muham!" Polagajte največjo važnost na čistost. Koder ni kaj jes, tam ne bo muh. Imejte vsa posoda vedno čisto; ne pustite go ležati nepomito po cele ure v kuhinji, kajti s tem naravnost gojite rejo muh, mesto da bi jih uničevali. Sohe, kakor tudi vse druge prostore okoli hiše ali stanovanja imajte čisto pometene; smeti, ako jih nimate priliko sežgati, jih hranite v zaprtih posodah, da jih potem odepeljejo na zvrčališče smeti in ostankov. Skrbite, da bodo tudi vaši sosede vpoštevali snago.

V prejšnjih časih, ko je bila zdravniška veđa še slabo razvita in ko ljudje o higijeni in napravljanju niso imeli dosti pojma, so razne kužne bolezni kosile kot kosce travo. Človeštvo je na polju zdravstva in higijene zelo napredovalo, tako da so kužne bolezni v velikem obsegu v civiliziranih krajih izginile. Kjer se pojavijo, jih pa zdravniki s pomočjo strogih higijenskih odredb hitro uničijo.

V prejšnjih časih so bile kugi in koleri odprta vrata na stežaj, kadar so divjale vojne. V sedanji vojni so se pojavile kužne bolezni v velikem obsegu v Galiciji, še bolj pa v Srbiji. V Galiciji so jih iztrebili hitreje kot v Srbiji, kjer

je legar zahteval tisočere življenj. Vzrok je slaba higijena in nezumevanje snage za zdravje pri prostem ljudstvu. Pri tem velika grešila država, ker ni dala strogih higijenskih ukazov in izobraževala ljudstvo o njegovu snagu. V tem oziru bo tudi nekaterih državah še veliko dela.

Za higijeno je največja mena snaga in uničevanje muh, ki razširja bolezni s prenašanjem bacilov. Zato boj muham. Ljudstvo so poznana razredstva za pokončevanje muh, zato jih tu ne bomo naštevati. Lekarnah boste izvedeli recepte za pokončevanje muh, kjer boste dobili tudi razna sredstva za pokončevanje muh. Glavna stvar je zavedati pomena snage zdravje in nevarnost muh za zdravstvene razmere.

Potrebno je, da skrbite tudi svojo lastno snaznost. Okolje je v poletnem času vsak dan, vam dopuščajte prilike; ako ne vsaj enkrat na teden. Unite je otroke vsak dan dvakrat, traj in zvečer, kajti otroci se di zamažejo; zamazani otroci dobra paša za muhe, ki jih obijejo z različnimi bacili, ki lahko postanejo kaj nevarne lezni. Niti ne boste vedeli, ali je otrok prehladil, ali na kakšen način je prišla bolezen; veste, je otrok bolan, pa bi mu namagali do zdravja; bolezen je je preprečiti, nego jo odpraviti, zato boj muham!

VOJAKI ŽELE KNJIG.

Od knjižničarja čikaške J. knjižnice smo dobili pismo, v katerem apelira na nas, naj pomagamo Slovence, da darujejo knjižnice vojaške knjižnice v ameriških taboriščih in za ameriško armado, ki se nahaja v Franciji.

Upravitelj čikaške Javne knjižnice (Public Library) poroča, je omenjena knjižnica, osrednja knjižnica v Chicago, raznih knjig za armado. Ameriki so nabrali čez tri milijone knjig za vojaške knjižnice. Knjižničar poroča, da so skromne poslane knjige pisane v našem jeziku, dasiravno je v vojaški aradi veliko število vojakov, ki bi ložje in rajše čitali knjige pisane v materinem jeziku.

Zato se apelira na ljudstvo in narodnost, da pošljijo knjige, ki so pisane v jeziku, katerega govorijo, na najbližnjo knjižnico s pripombo, da so namenjene za vojaške knjižnice.

Čikaška kakor tudi druge knjižnice in čitalnice delo sporazumno z vladnimi organi nabirajo knjig za vojake. Ako imate kake slovenske knjige povestne vsebine, poezije, moristike in drugih takih, katere lahko žrtvujete in darujete privatne knjižnice, pošljite jih javni knjižnici v vašem mestu, pripombo, da so knjige darovane za vojake. Tudi lahko pripomno, da so knjige slovenske. Vse je precej Slovencev in naših, ki še vedno odhajajo v armado. Ako se jim da prilika čitati slovenske knjige, jih bo to zelo veselilo.

"DUHOVNA" ARETIRANJE VOJAŠKEM TABOJU.

Mineola, N. Y. — V Campu su so aretirali dva neznanca, ki sta se hovala v vojaški obleki, ki sta se hovala da priščejo njune kepe. Pri iskanju so našli pri njih imena nemškega kralja in kraljice. Neznanca sta porabila pismo za opazovanje, kako prihajajo in odhajajo vlaki.

VESTI Z BOJISCA.

(Mednarodne in domače vesti)

London, 13. jun. — Angleški vojni stan poroča, da so imele angleške čete lokalne uspehe v Flandriji. Drugih posebnosti ni z angleške fronte.

Nemci izgubili 666.000 mož v ofenzivi.

Pariz, 13. jun. — Nemške izgube v veliki ofenzivi od 21. marca znašajo po mnenju vojaških zvezencev 666.000 mož. V prvih dveh ofenzivah v Pikardiji in Flandriji so Nemci vposlili 210 divizij, pri navalu ob Marni so jih vposlili 53 in 20 v sedanji bitki med Montdidierom in Noyonom. Skupaj 333 divizij od 21. marca do danes ali okrog 3.916.000 mož. Vojaški zvezenci računajo, da poprečne izgube sovražnika znašajo 2000 mož na vsako divizijo.

Mnoge nemške divizije so bile vposlene dvakrat ali celo trikrat, a kljub temu ima Nemčija še več kot 30 svežih divizij, ki niso bile v boju.

Razno iz inozemstva.

Nova nemška ofenziva v Rusiji.

London, 13. jun. — Brezlična brzojavka iz Moskve, datirana v ponedeljek, se glasi, da so nemške čete pričele z novim prodorom v ruske pokrajine na šestdeset milj dolgi črti med Valujko in Žuhovko. Bolševiški komisar zunanjih zadev je poslal v Berlin novo pismo, zahtevajoč, da Nemčija takoj umakne svoje čete iz dotičnih krajev.

V Ukrajini so se pojavili novi kmečki upori proti diktatorju Skoropadskemu in njegovim nemškim satelitom.

Washington, 13. jun. — Državni departament je prejel poročilo iz Stockholm, da so se v Moskvi ponovili poulični boji med bolševiki in anarhisti.

Francoski socialisti apelirajo na boj do smrti.

Pariz, 13. jun. — Večraj, ko so šolski otroci, stari, ranjeni in pohabljeni na ukaz vlade zapustili Pariz, je večinska socialistična stranka izdala apel na ljudstvo, da naj ne sprejme miru do smrti, temveč naj se bori brez oziroma na žrtve toliko časa, da bo sovražnik popolnoma premagan.

Havasova agencija je objavila apel levčarske republiške lige, ki se glasi, da se bodo nemške armade gotovo razbile ob jeklenem zidu brambovev. "Ne smemo pretiravati niti poudarjati nevarnosti — omenja apel. — Ako nevarnost naraste, mora narasti z njo tudi naša odločnost, da se bomo borili kakor so se borili naši očetje leta 1793 proti združenim Evropi, ki je ogrožala revolucijo in bodočnost vseh demokracij."

Sovjet zbira obtoževalno gradivo proti bivšemu carju.

London, 13. jun. — Dopisnik "Daily Expressa" poroča iz Petrograda, da se bliža sodna obrava proti Nikolaju Romanovu, bivšemu ruskemu carju, ki bo senzacionalna. Po vestih iz Moskve zbira sovjetski telegram in pisma, ki jih je Nikolaj prej pošiljal evropskim monarhom, med katerimi je italijanski kralj Viktor, bolgarski kralj Ferdinand, grški eks-kralj Konstantin, belgijski kralj Albert in francoski predsednik. Zbirka vsebuje tudi mnogo pism, ki jih je bilvi car pisal zloglasnemu menihu Rasputinu. Najbolj obtoževalna točka, ki jo imajo bolševiki v obtožnici, je tajna pogodba Nikolaja s kaiserjem Viljemom, ki je naperjena proti ruskim revolucionarjem.

Wilson in Mehika.

Dne 7. junija je predsednik Wilson nagovoril mehičanske častnike, ki so bili na svoji godalni turi skozi Washington, D. C. Njegov govor je zanimiv vsled tega, ker je zagotavljal Mehikane o odkritosrčnem prijateljstvu ameriškega ljudstva do mehiške republike. Nemška propaganda, ki je ravno v sosedni Mehiki zelo aktivna, je dokazovala mehičanskemu ljudstvu, da so Združene države najnevarnejši sovražnik mehiške neodvisnosti. Voda na mlini tej nemški propagandi so bili še razni ameriški kapitalistični, žingolistični listi, ki so

kar direktno zahtevali aneksijo Mehike po Združenim državam. Nemškim agentom ni bilo treba drugega, kot da so vsebino teh listov, ki je bila protimehiška, prevajali na španski jezik: "Tu, glejte, kake so vaši prijatelji v Združenih državah". Dokazi so bili jasni, da je v Združenih državah močna struja, ki je delovala na vse pretege za aneksiranje Mehike k Združenim državam. V svojem časopisu je vodila živahno propagando; dokazovali so koristi take aneksije za Združene države in mehiško ljudstvo. Propaganda ni vspela med ameriškim in ne med mehiškim ljudstvom. Prebivalstvo Združenih držav nima interesa propagirati za mehiško aneksijo v korist nekaj ameriških kapitalistov, mehiško pa kljub notranjim neredom, ki so včasih podobni že anarhiji, ne želi tuje policijske sile za svojo vlado.

V 136. številki našega lista smo imeli članek: "Ob mehiški meji" kjer smo opisali napeto razmerje obeh ljudstev ob reki Rio Grande. Wilsonov govor mehiškim častnikom bo ublažil to napeto razmerje, kajti pričeli so ga vsi mehiški listi v celoti. Mehikanci bodo spoznali, da jim Združene države niso sovražne, da ne streme po aneksiji mehiške republike in da je cilj naše Unije živeti z Mehiko v prijateljskih odnosih.

Govor predsednika Wilsona mehiškim častnikom je sledil: "Se nobenkrat nisem sprejel skupine mož, ki bi mi bili bolj dobrodošli, kakor vi, ker sem bil v času mojega predsedovanja v neprijetnem položaju opazovati, da mehiško ljudstvo ne razume popolnoma našega razmerja do mehiške republike. Jaz mislim, da vas lahko zagotovim, da je razmerje naše republike do Mehike odkritosrčno in prijateljsko.

Politika moje administracije napram Mehiki je bila v vseh oziirih bazirana na principu, da je reševanje mehiških notranjih zadev in problemov njihova lastna zadeva in da mi nimamo pravice razsojati in diktirati Mehiki, kako naj urejuje svoje zadeve. Ko smo poslali naše čete v Mehiko, niso bili naši odkritosrčni nameni nič drugega, kot da vam pomagamo storiti neškodljivim mož, ki je tisto dobo praktično onemogočil ureditev vaših notranjih zadev. Mi nismo imeli namena rabiti naše čete za nič drugega in imel sem upanje, da z odklopilcem naših čet takoj, ko bo ta cilj dosežen, dokazem mehiškemu ljudstvu naše resne namene živeti v prijateljstvu z Mehiko in vlado predsednika Caranze.

Na mojo žalost moram izraziti, da so gotovi vplivi v Mehiki, za katere sodim da so nemškega izvora, na delu in slikajo mehiški javnosti razmerje Združenih držav napram Mehiki v napačni luči in se v tej propagandi poslužujejo popolnoma neresničnih trditvev v zadevah, ki so se dogodile.

Mi smo branitelji tistih narodov, ki v armadnem oziru ne morejo tekmovali z velikimi narodi sveta in jaz gledam v bodočnost z zadovoljstvom na čas, ko bomo dokazali ne samo, da mi nočemo ničesar od te vojne, nego da ne bomo hoteli nič sprejeti, četudi bi imeli zato prilike. Ako opezuje naše ljudstvo, boste lahko videli, da ga nič bolj ne navduši kot zagotovo, da se ta vojna, v kolikor se tiče naše republike, vrši za ideje, za principe in da ne iščemo od nje nobenih materialnih koristi.

Pred nedavnim sem sugeriral prizadetim krogom, naj ameriško republiki sklenejo "panameriško pogodbo". Vzrok zamotaniosti naših prejšnjih razmer z latinskimi ameriškim republikami je sledeči: Znano Monroe-doktrino smo sprejeli brez pritrilja od strani centralnih in južnih ameriških držav. Proglasili smo se za našega velikega brata brez obzira, ako nas hočete ali ne. Mi vas nismo vprašali, če je za vas sprejemljivo, da postanemo vaš "veli brat". Mi smo enostavno rekli, da hočemo postati. Na stvari ni nič slabega vse dotlej, dokler imate protekcijske prednapadi z druge strani vode. Toda v Monroe-doktrini niste videli ničesar, kar bi vas protektiliralo pred našo agresivnostjo in imeli priliko za večkrat opazovati nervozno razpoloženje raznih zastopnikov centralnih in južnih ameriških republik, ker so živeli v sumnjah, da je naš samoproglaš za njihove protektorje narejen za naše lastne ko-

risti in interese in ne za interese naših sosednih republik.

Zato pravim: Naredimo sporazumno pogodbo, s katero si bomo garantirali politično neodvisnost in teritorialno nedotakljivost. Jaz svetujem, da se sporazumemo tako daleč, če bo kdo izmed nas, vseh v Združene države, poskušal ugrožati politično neodvisnost druge države ali njeno teritorialno odvisnost, tedaj naj vse druge države preprečijo take nakane.

To je podlaga načinu pogodb med narodi za bodočnost človeštva, gospodje. Vsa družina narodov bo morala garantirati posameznim narodom politično in teritorialno neodvisnost. To je baza, edina trdna baza, na katero se mora naslanjati bodoči mir sveta in jaz želim, da pokažejo države obeh ameriških kontinentov ostalemu svetu, kako napraviti podlago za mir.

Mir je edino mogoče v zaupanju drug drugemu. Če dobimo enkrat zaupanje, potem bomo šele prišli v situacijo, ki nam bo omogočila ustvariti podlago za trajen mir. Zato je vsakega izmed nas dolžnost, da seje seme zaupanja med seboj sumničnej in seme želj različnih interesov."

Predsednik Wilson je s tem govoril jasno in odkritosrčno o stališču washingtonske vlade napram republikam v centralni in južni Ameriki. Njegov govor bo pričel listi v vseh teh državah in razume se, da ga bodo ljudstva vzela z zadovoljstvom na znanje.

Nemška propaganda z njim seveda ne bo zadovoljna, ker ji je Wilson odvzel eno najboljših orodij za ruvanje proti Združenim državam v republikah centralne in južne Amerike. Tudi gotovi finančni interesi v Združenih državah bržkone ne bodo zadovoljni z Wilsonovim stališčem; toda Wilson ima prijetno zavest, da stoji ameriško ljudstvo za jim, in da odobrava njegovo politiko. S tem se bodo morali sprijazniti tudi različni finančniki, kajti Wilson je tekom te vojne že večkrat dokazal, da nima nobenih simpatij za njihove sebične ambicije.

Za ameriške republike je pa najboljše, da sledi Wilsonovim nasvetom in sklenejo pogodbo v smislu, kot jo priporoča Wilson. Ta pogodba bo zagotovila teritorialno in politično neodvisnost vsem ameriškim republikam. Mehika kakor tudi druge ameriške republike bodo imele v Združenih državah prijatelja, ki jim bo zagajoval varnost neodvisnosti njihovih držav pred morebitnimi zunanji vplivi. Sumničenja o neodkritosrčnih namenih Združenih držav bodo potem odpadla in ameriške republike se bodo lahko posvetile skupnemu delu v dobrobit vsega ameriškega kontinenta in vsega sveta.

ZELENJAVA PRIHAJA NA TRG.

Chicago, Ill. — V veliki množini prihajajo na trg maline, rabarbara, salata, zelena čebula in krompir. Dovažanje špinače, zgodnje zelja, špargljev, rdeče pese, redkvice in kumar je normalno. Bolj redko prihajajo na trg paradižniki, sladka koruza, melone, oranže in limone.

Cena za maline in melone je pričela padati. Groceristi plačujejo najboljše mehičanske maline po 12½ do 14c kvort.

Novi krompir najboljši vrste plačajo groceristi po 45c peka, stari krompir najboljši kakovosti pa po 30 centov.

ALABAMSKI MLAČNEŽI SE SKRIVAJO V DRŽAVNIH ŠUMAH.

Birmingham, Ala. — V okrajih Winston in Lawrence je vlada kupila velike šume, ki služijo za rezervacijo divjačine. V teh gozdiščih se zdaj skrivajo mlačneži, vojaški beguni in tihotapei, ki kuha-jo žganje. Zvezne in državne oblasti imajo vsled tega dela čez glavo.

Charles Berryja so izsledili v brihu med Haleyvilom in Double Springsem. Ko se mu je približal kerif Williams z njegovimi deputiji, ga je sprejela tolpa mlačnežev in drugih ljudi, ki ne pridejo radi v dotiko s kerifom, s salvo iz lovskih pušk. Berry je bil ranjen, toda je ušel. Arretirali so pet oseb, ki so na sumu, da so v zvezi z mlačneži, dezertirji in tihotapei. Dva sta dejala, da se pišeta Webb, dva se pišeta Cockrill in eden Mix.

Hrčtobol

Je bolezen, kateri se kaj rada pridruži še druga bolezen. V obse nastane hrčtobol vsled nerednosti na ledih, ali v mehuru in se zahteva pri tem takojšnja pozornost in dobrega zdravila. V vseh takih slučajih vam toplo priporočamo

Severa's

Kidney and Liver Remedy

(Severovo Zdravilo za obeti in jetra). Rabite to zdravilo pri pogostem in boleznem spuljanju vode in pri otrocih, ki morajo po noči posteljo. To zdravilo pomaga tudi pri slatenici ali če imate zoprno želodec. To zdravilo del-pripravi otekline dolnih delov života. Cena 75c in \$1.25. Na prodaj v vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO. CLOAH RAPIDS, IOWA

RAD BI IZVEDEL

za mojega brata Edwarda Arkota, doma je iz Globelji pri Sodrašeli na Kranjkuem. Zadnje pismo sem sprejel od njega iz Barbertaina, O. Ujjudno prosim vse cenjene rojake, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, če bo pa sam oglasil čital, naj se prijavi na moj naslov, ker mu imam poročati nekaj zelo važnega.

Frank Arko, P. O. box 253, Gilbert, Minn. (12-13-14)

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebe po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK, Hermine, Pa.

NA PRODAJ

Je novo motorno kolo (Motorecycle). Model je "Indian" 1917 na dva cilindra. Rabljeno samo dva moseca. Če katerega vesel kupiti to motorno kolo, naj si ga pride sam ogledati pri John Kosce, Genoa Location, Gilbert, Minn., P. O. Box 333.

DELO DOBI

Slovenec, ki ima trgovske zmožnosti in želi vstopiti v boljšo stalnejšo službo. Če katerega vesel ta služba naj se zgasi na spodni naslov. Želimo osebo, katere želi premeniti svoje delo iz tovarne na zunanje zdravo delo. Za posebne zmožnosti ne uprašamo. Izučili vas bomo in vas plačali za vaše delo med časom, ko se učite, ampak čas za učenje je samo tri tedne. Vzamemo od tri do pet oseb; osebe morajo biti od 28 do 40 let stare in ožene. Zgledite se pri Geo. A. Springerju, Room 407, 2. Smith-pield St., Pittsburgh, Pa.

POTREBUJEMO

Rudarje, delavce pri koku poteh in delavce v tovarni za WISCONSIN STEEL CO., BENHAM, KY. Premog je 5½ do 6 čevljev visok, nič čiščenja skrilavine, dobra streha in tlak, rabijo se odprte svetilke, ni vode. Delo je s strojem in s pikom. Mi plačamo za delo s strojem \$1.00 od vozika, za delo s pikom pa \$1.50 od vozika, poleg tega plačamo za delo v glavnem vdelu po 75c od jarda. Rudarji sami streljajo premog. Ker imamo svoje koksove, je pri nas vedno dovolj dela in imamo vedno dovolj vozov na razpolago. 400 koksovih peči; plačamo po \$1.30 za vlečenje 48urnega koka in \$1.50 za 72urni koka. Nakladatel koksa dobe po 25c od tone. Boljši delavci lahko zaslužijo do \$100.00 na dva tedna. Debra nova stanovanja z električno razsvetljavo in vodo. Tu so šole, cerkve in druga zabavališča in Y. M. C. A. postopje.

Benham, Ky. je prijazno malo mesto s 2.500 prebivalci ki leži poleg L. & W. R. R. železnice. Vzemite Louisville in Nashville R. R. do Pineville in tam se preselite na poulično karo do Benham, Ky.

Pridite takoj ali nam pa pišite po pošto na: MR. F. B. DUNBAR, Gen. Supt., Benham, Ky.

Obnovite naročnino na Prosveto, če vam je potekla.

Telefon urada Court 5459.

Telefon na domu Neville 1870 R.

FRANCIS A. BOGADEK, slovensko-hrvaški advokat,

VRHOVNI ODVETNIK NAR. HRV. ZAJEDNICE, soba 103 Bakewell Building, vogal Diamond in Grant Sts.,

(nasproti Court House)

PITTSBURGH, PA.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2637—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogriš, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Josef Kuhelj, 9469 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBEK.

Jože Ambrožič, box 351, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.
F. S. Taucher, 674 Ahmsy Ave., Rocksprings, Wyo.

POROTNI ODBEK:

Anton Hraat, Box 140, Canonsburg, Pa.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pieteršek, box 436, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavžič, L. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovič, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK PROSVETE:

Jože Zavartnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VENDERBAR, 2637—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov JOŽE AMBROŽIČ, box 351, Canonsburg, Pa.

Pritožbe prepirljive vsebine, ki sta jih rešili prva in druga inštanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAAT, box 140, Canonsburg, Pa.
VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNISTVO "PROSVETE", 2637—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglaš., se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2637—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
V korespondenci s tajništvo S. N. P. J., vedništvo in upravitelstvom "Prosvete" se rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

POTREBUJEMO 300 IZUČENIH RUDARJEV.

Za delo pri RICH HILL COAL CO. v Hastings, Pennsylvania.

Rudnik je suh, premog je mehak in se rabijo odprte svetilke. V našem rudniku je varna streha. Naši rudniki so UNJESKI in plačujemo po unjaki lestvici po \$1.00 od tone. Nekateri naši delavci so zaslužili celo do \$185.00 v dveh tednih. Hastings je malo mesto v okraju Cambria; tam so šole, cerkve in druga zabavališča. Podnebje je zelo zdravo v tem okraju. Hastings se nahaja na Pennsylvaniji R. R. železnici in kdor želi dobiti stalno delo, naj pride do Creson, Pa., in tam se naj presede do Hastings, Pa. in vprašajte po Mr. W. C. Pollocku superintendentu ter mu pokažite ta oglas.

DR. JOS. V. GRAHEK

edini slovenski zdravnik in ranocelnik v Pennsylvaniji. Zdravi vse otročje, ženske in moške bolezni.

Uradne ure so: 10 ure zjutraj do 2 ure popoldan.

Bell Telephone Cedar 2388.
943 E. Ohio Street,
N. S. PITTSBURGH, PA.

SELO KORISTNE STVARI.

Razpoložam razne suhe rože in druge pripomočke ki so opisani v knjigi "Domači zdravnik." — Imam tudi mnogovrstne dišave ki so opisane v kuhinjskih knjigah in se potrebujejo za pripravo okusnih jedi, razna semena, kakor seme na solato, peteršilj, fišol, korenje, itd.

Pišite po cenike.

MATH. FREIDR.
P. O. Box 1411, New York, N. Y.

IŠČE SE POSLOVOVDA.

Zadružna prodajalna v Imperial, Pa., želi dobiti večšega poslovo-dja, znati mora slovenski in angleški jezik in pisavi in čitanju kakor tudi v govorjenju. Izurjen mora biti v grocerijski trgovini in vsaj nekoliko tudi v mešarski obrti. Za natančna pojasnila se je obrniti osebno ali po pismeno na tajnika Aloisa Tolarja, P. O. Box 242, Imperial, Pa.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

638 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik v Pittsburghu, ki ima 35 letno prakso v zdravstvu in je izučil vse bolezni ljudi in živali.

Zdravljenje brez bolečin, brez krvi, brez bruhanja, brez zaprtosti, brez vseh drugih nevarnosti.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečino v križu in križu in vseh drugih težavah, ki nastanejo vsled nečiste krvi, zdravim v kratkem času in ni potrebe leči.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredo in petkih od 9. zjutraj do 5. popoldan. V torek, sredo in četrtek od 9. zjutraj do 5. popoldan. V soboto od 9. zjutraj do 5. popoldan.

Ne pošiljajte imena in številke! Zdravim same moške osebe.

Prof. Dr. Mullin

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411—4th Avenue (NA SPROTI POŠTE)

Pittsburgh, Pa.

ELEKTRIČNA PARELODRNA K Z RANKI.

Stari in izkušeni zdravnik, s 35 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, plućne, ledene, obilne, trganje, nervoznost, krvave bolezni, kakor tudi druge bolezni moških. Odravi vsako bolezen katere prevzamemo v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niska cena. Nasvet brezplačen. Teden preglede popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. zjutraj do 5. zvečer, ob nedeljah samo od 10. do 2. popoldan.

VSAK navdušen član in Slovenec Narodna Podporna Jednota se naroči na "Prosveto".

Ameriške vesti.

CESTNOŽELEZNIŠKE DRUŽBE IGRAJO VLOGO SIROMAKA.

Chicago, Ill. — Samuel Insull povisa cestnoželezniškim družbam ceno za električno silo in kompanije morajo plačati. Če cestnoželezniški uslužbenec vprašajo za povznanje mezde, pravi kompanije, da nimajo denarja in jim radi tega ne morejo povznaniti meze.

Tako je advokat Jacob C. Le Bosky govoril pred delavskim vajnim odborom.

"Insull povisa ceno, ker se je podražil premog. Plačati morajo ceno, ali pa ostati brez sile."

"Če uslužbenec potrebuje več denarja, ker so se podražila živila, pravi kompanija, da je siromašna. Ali je treba bolj vpoštevati mr. Insullovo električno silo ali življenje teh mož, ki delajo na vozovih ulične železnice?"

Le Bosky je tako odgovoril na argumente W. W. Gurleyja, advokata cestnoželezniških družb, ki je dejal, da družbe ne morejo povznaniti mezde, če ne povznanijo vozne ali pa pridejo pod nadzorstvo sodniškega upravitelja.

PLINSKA DRUŽBA V NOVI VLOGI.

Chicago, Ill. — Plinska družba je prišla z novo potezo, da podraži plin. Zdaj družba zahteva, da se ji takoj dovoli povznaniti ceno za \$5,000,000 pod pogojem, da vrne denar konzumentom, če se izkaže, da družba ni opravičena zahtevati višje cene za plin.

S to zahtevo je Peoples Gas Light and Coke kompanija stopila pred komisijo za javne potrebe, ki pomeni z drugimi besedami, da ji komisija dovoli povznaniti ceno za 30 odstotkov, kar ji vrže na leto \$5,159,012. Advokat družbe je priporočil, da nova cena stopi v veljavo že s prvim avgustom t. l.

Ta glumaška poteza je že stara, dasi se mnogim zdi nova. Vprav s tako glumaškim trikom je plinska družba iztirjala od konzumentov \$10,000,000 od leta 1911 do 1916. Ko se je kasneje na okroglo sodišču dokazalo, da ni bila družba upravičena tirjati od konzumentov višje cene in da je napravila dobiček s ceno, ki je bila sklenjena med njo in mestom, noče družba vrniti konzumentom denarja. Uradniki družbe izjavljajo, da je družba potrošila denar iz ker ga nima, ga ne more povrniti.

Vprav ta igra, ki jo uganja plinska družba, dokazuje jasno kot beli dan, da je skrajni čas, da mesto zgradi svoje plinarno, ki bo mestni občini dajala lep dobiček, konzumentje bodo pa dobivali dober plin in po nizki ceni.

PROHIBICIONISTI V ILLINOISU SE GIBLJEJO.

Springfield, Ill. — Prohibicionisti so se sešli na konvenciji, da imenujejo kandidate za državne uradnike in legislaturo.

Pri zadnjih volitvah ni prohibicijska stranka v Illinoisu dobila dveh odstotkov od vseh oddanih glasov in v sled tega mora vložiti

ti peticijo za svoje kandidate, če hoče, da pridejo njih imena na glasovnico.

NAD EN MILJON AMERIČANOV KMALU V FRANCIJI.

West Point, N. Y. — Vojni tajnik Baker je v adresi na 137 absolutentov zvezne vojaške akademije izjavil, da bo kmalu nad en milijon Američanov v Franciji. V spopolnili svoji izjavi v Washingtonu, da je nad 700,000 Američanov na Francoskem, je dodal, da ni prav nič neumestnega, če kdo misli, da bo kmalu nad en milijon Američancev onkraj oceana.

General Peyton C. March, šef generalnega štaba, je izjavil, da napadi s potapljačami na trgovske ladje v ameriški obrežni trgovini in nemške teritorialne pridobitve na zapadni fronti ne bodo zadržale prevažanja ameriških čet v Francijo.

Mr. Baker je med drugim dejal, da so Združene države postale vojskovalet, ker je hotela Nemčija pogaziti individualno srečo in svobodo, ki ji pravimo teorija demokracije.

MESNI ODMERKI OSTANEJO DO 15. SEPTEMBRA.

Washington, D. C. — Amerika ima veliko nalogo pri prehranjevanju ameriških in zaveznih armad in civilnega prebivalstva v Združenih državah in zaveznih deželah. Da čim lažje vrši to nalogo, skrbi živilska uprava z enakomerno razdeljenim konzumentom živil. Zdaj je živilska uprava prišla do prepričanja, da je treba znižati mesne odmerke. Izdala je tozadevno odredbo, ki znižuje mesne porcije od sedaj do 15. septembra.

Živilska uprava apelira na gospodinjke, da ne porabijo na osebo in na teden več kot funt in četrti govejega mesa, s kostmi, pa funt in pol.

V hotelih in restavracijah naj ne servirajo kuhanega govejega mesa več kot dvakrat v tednu, "beefsteak" enkrat v tednu in govejo pečenko tudi enkrat v tednu.

Živilska uprava priporoča ljudstvu, naj nadomesti govejo meso do gotove mere s svežo svinjino, čenino, žunko in klobasami.

Omejen je tudi konzum sladkorja. V mestu se lahko kupi 2 funta, na deželi pa 5 funtov sladkorja.

LOPATA IN KRAMP ZA GREŠNIKE PROTI PROHIBICIONISTI POSTAVI.

Indianapolis, Ind. — Šerif in policijski načelnik sta se po konferenci odločila, da bodo vsi grešniki, ki so kršili prohibicijske postave, delali z lopato in krampom na cestah.

BANKIR PRETEPEN NA ULICI.

Goshen, Ind. — Na javnem štrikotu v Wakarisi je 34letni farmarski delavec Theodore Herring preteptil 60-letnega bankirja in posestnika 1,000 akrov sveta Hanford Willarda, da sedaj leži bolan na svojem posestvu. Herring pravi, da Willard ni kupil zadolžne svobode in podpiral "Rdečo-

ga križa." Ravnotako se je izognil delu za "Rdeči križ". Najel je njega, da zanj izvrši delo, plačati mu pa ni hotel rdečega centa. Bankirja je pretepel v prsih 100 mešanov, toda nihče ni hotel pomagati bankirju. Herring je pod \$500 poročstva, meščani pa zdaj nabirajo denar za njegovo obrambo.

KRAVA UMORILA DEČKA.

Goshen, Ind. — Petletni farmerjev sin Ernest Christner je privezal vrv okoli sebe, na katero je gnil kravo iz hleva. Krava je zbežljala in treščila dečka s tako silo ob plot, da se je ubil.

GLUMAČ LOVI KROGLE S KROŽNIKOM.

Indianapolis, Ind. — Avstralski glumač William Bloud lovi krogle s krožnikom. Da je gluma bolj verjetna, zaznamuje krogle, preden so izstreljene, da tako dokaže, da je res ujel pravo kroglo. Glumač pravi, da pojde kmalu v Francijo v strelske järke. Težko da se tam obnese njegova gluma.

Glumač William Robinson je pred nekaj tedni izjavil tudi take glumaške predstave pred mnogobrojnimi občinstvom v Londonu. Mesto da bi ujel krogle s krožnikom, jo je pa ustavil s svojim telesom. Kmalu na to je umrl.

PRODAJANJE LADIJ PREPOVEDANO.

Washington, D. C. — Plovbeni odbor je izdal odredbo, ki prepoveduje transferiranje ladij pod tujo zastavo, če nosijo več kot 100 ton. Tujezemci lahko naroče v ameriških ladjedelnicah le jadrnice, ki pa ne smejo odriniti več kot tisoč ton vode.

ADVOKAT OBDOLŽEN ZVEZE S TIHOTAPCI.

Pueblo, Colo. — Oblasti so artilirale dobro znanega advokata E. O. Phlegarja. Obtožnica mu očita, da je skrivaj vtihotanjenja opojnih pijač v državo Colorado.

Tiralnica je bila zaprežena v Walsenburg. Obtožnica pravi, da je Phlegar skrival mrs. May Puriton, ko so jo okrajne oblasti okrajna Huerfano iskale radi uvažanja opojnih pijač. Ženo so skrili na pokopališču zunaj Walsenburga, Phlegar je pa prišel v mesto in postavil poročstvo za več drugih oseb, s katerimi je bila mrs. Purinton v zvezi. Kasneje so ženo odpeljali v Pueblo.

OBTOŽBE PROTI SENATORJU LA FOLLETTU OZNAČENE KOT "LAHKOMISELNE".

Washington, D. C. — Senatni volilni odsek je prejel od zagovornika senatorja La Folletta poročilo, v katerem imenuje obtožbo proti senatorju radi govora v St. Paulu lahkomišelnost in predlaga, da se jo zavrne.

Zagovornik pravi, da je La Follettov govor priporočilo poslušalcem za obrambo in ohranitev ustave in naših naprav. Govor prizna, da smo v vojni po zakonu in ustavi in da vojna prinaša nam vsem dolžnosti, ki jih moramo izvrševati. Napačna časnikarska poročila so povzročila napade na se-

natorja. Časnikarsko podjetje "Associated Press" je preklevalo svoja napačna poročila in s tem izravnavalo storjeno krivico.

NEZGODA V AVTOMOBILU.

Salt Lake City, Utah. — Avtomobil, ki ga je šofiral W. K. Murdoch in v katerem so sedeli C. B. Sprague, glavni kemik pri U. S. Smelting, Refining and Mining kompaniji, J. H. Clive, zemljiščni trgovec in Frank Shirer, oljni industrijalec, je udaril s tako silo ob vodni hidrant, da se je prekucahil in vse pokopal pod sabo. Tri ponesrečence so v umirajočem stanju prepeljali v bolnišnico.

SCHWAB UPA, DA SPUSTI V VODO 50 DO 70 LADIJ DNE 4. JULJA.

Philadelphia, Pa. — Charles M. Schwab, vrhovni ravnatelj brodomorne korporacije, je na shodu v Willow Grow Parku, da ne bo prav nič presenečen, če bo spuščenih 50 do 70 ladij v vodo na praznik Proglašenja neodvisnosti. Iz vseh krajev je prejel brzofavke, ki poročajo ugodno gradnje ladij.

ARETACIJE RADI POŽARA V ARZENALU.

St. Louis, Mo. — Zavoljo požara, ki je napravil v vojaškem arzenalu za en milijon dolarjev škodo, sta bila poleg avstrijskega podanika Ronjaka aretirana še nemški podanik Leo Miller in Dance Albert Kash.

Miller je star 38 let in ima le prvi državljanski papir. O njem govori, da se je izrazil, ko je bil odpuščen od dela v arzenalu, da se že pobota. Kash ima tudi prvi državljanski papir. Malo pred odkritjem požara je tožil, da je bolan. Prosil je, da mu dovoli, da domov. Obtožen je, da ni zapustil zemljišča ob času požara, na katerega stoji skladišče.

PREDLOGA ZA IZKORIŠČANJE SLAPOV NIAGARE.

Washington, D. C. — Senat je sprejel predlogo, ki dovoljuje vojnemu tajniku izdajati dovoljenja za izrabljanje slapov Niagare. Dodatni predlog senatorja Wadswortha iz New Yorka, da se preklicata zakon, ki prepoveduje kompanijam montiranje novih strojev, je propadel pri glasovanju.

BRITEV JE NEVARNO OROŽJE TUDI V ŽENSKI ROKI.

Indianapolis, Ind. — Neki Conti je mrtev, zamorec Dacie Tankerslip pa težko ranjen, ker sta ženi poskusili na njih britve, če režejo.

27-letna Katerina Scarpone, rodom Italijanka, je prerezala 27-letnem Rocco Contiju vrat s britvijo. Italijanka pravi, da je Conti prišel v dolnje prostore in jo povabil, naj ga spremi v gornje prostore. Odgovorila je, da ne gre z njim in nastal je boj, pri katerem je vzela svojemu rojaku britev iz žepa in mu z njo prerezala vrat, ker ji je grozil, da jo ubije. Italijanko so zaprli.

19-letna zamorka Mildred Burnett je nevarno obrezala z britvijo zamorca Dacie Tankerslipa, ker

sta se sprla radi prisvojenih kokaših jaje, ki jih je pripravila za zajtrk. Zamorko so aretirali in odgnali v zapor.

SCWAB PRIPOROČA VEČ DENARJA ZA GRADNJO LADIJ.

Washington, D. C. — Po izjavi Charles Schwaba je treba v letu 1919 zgraditi toliko ladij, da bodo odrinile nad 4,000,000,000 vode, da zadostimo vojnim potrebam. To priporočilo je podal mr. Schwab zbornišnemu proračunskemu odseku, ki priporoča, da zbornica dovoli \$1,761,701,000 za trgovske ladje, poleg pa še nadaljnih 900,000,000 dolarjev.

Letos dograje tri sto in tri ladje iz jekla in tri sto ladij iz lesa. V letu 1919 bo tonaža ladij iz jekla znašala med šestimi in osmimi milijoni.

Mr. Schwab ceni, da je za spopolnitev in razširjenje ladjedelnic treba od \$100,000,000 do \$150,000,000.

Mr. Piez je izjavil, da so ladjedelnice ob Velikih jezerih zelo točne pri izvrševanju dela. Letos bodo dogradile do 120 ladij.

Vlada je oddala tudi delo za štirideset ladij iz železobetona. Ladje bodo nosile po 7,500 ton.

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Benet Trebitsky.

Nadaljevanje.

XVI.

V skalnatih sedlih Laalandskraj med Rodby in Nystedom je živel izza nekaj let čuden mož, ki sta ga bili sama kost in koža. Prebival je v stari, polrazpali ribiški koči. In zdelo se je, da mu nič ne more škodovati. In živel je, kakor se pravi od zraka. Ljudje se je ogibal, z nikomur ni govoril, in nikdo ga tudi ni poznal. Toda brodniki in ribiči so se ga tako že navadili, da si tukajšnjih bregov niso mogli brez njega niti misliti. Kadarkoli so prišli pred svoje hiše, so vedno obstali z očmi najprej na nedoljnih skalah, če ne sedi tam posušen mož, tako popolnoma podoben okstnjaku.

O njem so si izmislili že celo vrsto bajk. Bajke pričakuje tukaj navesta, ki ima že več let priti vsak dan. Toda tukaj jo mora do sodnjega dne.

Mogoče je njegova nevesta morská žena, ki je večeraj plavala tukaj na zlomljenem jamboru. Nedaleč od tod je izstopila na breg.

Posušeni mož na skali se je zravnal, da je bil videti še enkrat tako velik, in ji res namigaval. Ribiči so se nato skrili v svoje koče.

Samo da bi ne bila namerila na kraljevsko ladijeve. Pred nekaj dnevi se je baje vračal oddelek nazaj v domovino. Nemei so bili na slovenskih tleh premagani in k zmagi danskega orožja je največ pripomogel vitež, ki je stal pred leti med uporniki na strani škofa Valdemara. Nikdo ga ni poznal, nikdo ni vedel od kod prihaja, nikomur ni tega povedal. Jambor je po vsem res spadal k neki veliki ladiji.

Brodniki ta dan niso pustili o trok niti čez rag. . .

Večkrat se je že zgodilo, da ji je morská žena spravila v morje. . .

In ko so pogledali skozi ozke odprtine v stenah proti skalam starega moža niso videli. Zakaj bi ne moglo biti resnično, kar se pripoveduje o njem? Brodniki oči, bistré oči! Ribiški pogled vidi tudi na morská dno. In zato so dobro veidel, kako posušeni mož namigava zemljo okoli brega, kakor bi je vabil k sebi mogoče več. . .

"Če si morská žena, se ustavi pridi na breg in me obišči. . . Kor da si ji padla iz očesa! — moraš biti morská žena. . ."

Plujoča žena v sivem, nekdaj morebiti belem oblačilu, se je ustavila in vprla pogled kvik proti skali.

"Toda je najkrajša pot do moje zavetja. . ."

Žena ni odgovorila; toda se je stopila na breg.

Njen korak je bil zdaj hiter, zdaj zopet omahujoč in počasi sen. . .

"Predno prideš v moje skrivni lišče, mi moraš odgovoriti! . . . Ali si res morská žena?"

"Sem!"

"Torej mi bodi pozdravljena. . ."

"Kaj hočeš od mene?"

"Le hitro pridi in vse izveš!"

Morská žena je švignila po skalah, kakor bi bil njen dom tukaj, a ne v valovih. . .

Mož ji je šel naproti. . .

Toda bilo mu je poznati, da se je hoče že odvadil. . . Komaj se je obdržal na nogah.

"Tu sem! . . . Kaj hočeš od mene?"

Čudni pušavnik jo je napre nekoliko premeril z očmi. Nato je nekoliko pokimal glavo.

To bi bila lahko morská žena. . . O tem je pričel že izraz njena obličja.

"Mnogo je, kar hočem od tebe. . . Toda to koristi tudi tebi. . . Ali oznaš dansko kraljico?"

Žena je povsila glavo in molala. Videti je bilo, kakor da po mislija.

"Vprašam te: Ali poznaš dansko kraljico?"

"Poznam. . ."

"Ali ti je znana pot do nje?"

"Znana. . ."

"Torej poslušaj. — Tja pojdeš z mojim naročilom!"

"Kdo si ti?"

"Sem edini — pravi — danski kralj!"

"Ti?"

Morská žena je izrekla to besedo začudenja z najzamehljivim večjim izrazom.

"Čakam te več let, vedno sam oživš mimo mene. . . Za to ko poslanstvo ni vreden nikdo izmed mojih podložnikov. . . Re zumeš! . . . Jaz sem ti kraljici, tedaj je bila mlada. . . meni je izprosilá prostost. . . jaz sem kraljici škodoval. . . namerava sem hudo proti nji. . . Ne želim, žena, kraljstvo je bilo moje. . . samo moje. . . in nikogar drugega. . . njen mož me je pripravil ob krono. . . (Nadaljevanje.)"

Kedar vam poteče naročnina na "Prosveto", jo obnovite pravčasno, da se vam ne ustavi list.

ZAJEDAVCI.

Spisal Ivan Molek.

(Nadaljevanje.)

Martin je blodil ves dan po mestu, odkar je bil zapustil zdravnika, ki mu je povedal strašno rusnico. Hodil je iz ulice v ulico, opotekal se je iz množice v množico vrvečih pasantov in butnil je v marsikoga, toda videl niti ališal ni nikogar. Že davno ni vedel, kje je in kod hodi, a kljub temu je šli dalje in dalje z neugašeno željo, da uide nadležnim ljudem, da pride na plano, v gozd, pustinja, kamorsibodi, kjer ne bo žive duše in kjer sede v mehko travo in sname klobuk z vroče glave. Zavijal je okrog vogalov, da zadet bližnj pot, ali hodil je v kolobarjih in tako bilo ulice in hiše ne konca ne kraja. Mimo njega so pa hiteli ljudje tujih obrazov, ropotale so poudelne kare, bobneli naduljeni vlaki, trobili avtomobili, in na križiščih so piskali policisti. Končno so ga privlekli trudne noge na obrežje jezera in Martin je instinktivno padel na prvo klop, ki je bil uzrl.

Zdajpazilaj ga je kdo ošinil z zvedavim pogledom in Martin je mahoma čutil v neznančevih očeh občitanje, obžalnost; čutil je, da je že čim ljudem znana njegova nesreča in sramota. Ali čutil se je oblačni ravnodušnosti, kateri se je celo že pridružil kljubovalnost. Silna peza duševne muke, ki je igrala s preveliko občutljivostjo njegovih rahlih živcev, je bila le težka. Kako rad bi se ji postavil po robu! Jezil se je, zakaj je tako boječ in sramežljiv, kakor da bi bil on edini grešnik na svetu. Ali ni slišal na lastna ušesa — in če bi ne bil slep, bi bil lahko tudi videl — da je na tisoče in tisoče takih, ki dele njegovo usodo? Po mestu hodijo ob belem dnevu, po deželi se klatijo, v tovarnah in rudnikih se mekajo med zdrave delavce, v cerkvah kleče in se trkajo na prsi, v gledališčih se krohočejo, ko je smeh najmanj potreben, v salunih in kavarinah popivajo in kvartajo, v avtomobilih se vozijo od vile do vile — povsod so, povsod. Kdo more Martinu jamčiti, da ni v toku pričujoče množice, ki se vali po ulicah, vsak peti ali deseti poln strupa? Ali je res sam? Zakaj bi se bal in umikal očem?

"Le glej me! Zločinec sem res, svojega otroka sem umoril. Toda — kdo si ti? Kaj se skriva pod masko tvojega bledega obraza?"

Bili so trenutki, ko si je Martin želel, da bi se zrušila nebotična palača nanj in ga pokopala, da bi ne bilo sledu za njim; prijetno bi mu tudi bilo, da zavije z gladkega tlaka proti njemu orjaški avtomobil in iztlačí iz njega življenje in trpljenje. V takih trenutkih se je vselej pojavila pred njegovimi očmi postava utopljenega Krnea z mrliškimi licem, udrtimi očmi in s kopmi mokrih las, ki so se prilepili na čelo na senci. Ali bedasta želja je trajala le trenutke. Kaj bi se bavil s takimi rečmi?

Tako se je boril Martin Rožnik sam s seboj. Čim bolj je napenjal možgane in živce, tem bolj se je vdajal neusmiljenemu zaključku, da k ženi domov ne sme več. Črna misel, ki ga je malone že vklenila v obup, da je vse izgubljeno, je polagoma dala prostora majhnemu žarku nade, da je neke daleč, daleč pred njim še pomoč zanj. Zdravnik, ki mu je razodel resnico o njegovi bolezni, je obenem dejal, da je v treh letih mogoče izdraviti sifilitična. Mogoče! In tri leta! — tri dolga leta ponovnega hinavstva, samozatajevanja, ljute borbe — in s črnom v srečo, da je uničil srečo družine, o kateri je sanjal, da je najsrečnejša pod solncem. Ali bo mogel iskati zdravnika s tem črnom v srečo? Bo li mogel prenašati? Ha, Martin, kako si slab in boječ! Kako moreš utiti kazni, na katero si obsojen?

Kam? — Kje je zdravje, kje rešitev?

Kamorsibodi. Naprej, naprej, proč od tod! Na zapad daleč, daleč stran, kamor drži najdaljša pot. Med tuje ljudi tujega jezika mora, bodisi med divjake; med ljudi, ki ga ne poznajo — in če ga poznajo, bo zopet bežal dalje in dalje. Ali ni že bežal? Ni li hotel utiti prijateljem in sleparjem, in zatekel se je v zavetje novih prijateljev in sleparjev? . . . Tako je bilo in tako bo. Dobrihali se mu bodo in ga varali, a on bo bežal in z njim pojde upanje. Tako je kazeno.

K ženi in otrokom ne sme več, toda Margeta mora vedeti. Tisočkrat, milijonkrat lože bo prenačal kazen, če ve ona vse, kakor pa če bi ga obkavala izgubljena — mrtvega v zavesti, da je nedolžen. Ona mora vedeti, in kadar bo v duhu zrl v njene oči, polne ogorčenja in globokega zaničevanja, tedaj bo mirno zaspal ob misli, da ga

njegova žena prav nič ne pogrša in da jo je sploh aram misliti na preteklost. Da, on mora biti mrtve za Margeto in zdravega sina, tako mrtve, da ne ostane za njim najmanjšega sledu — tudi spomin nanj mora umreti, kajti s studom bodo izbrisali njegovo ime iz svojih src vsi tisti, katerim je bil najbližji.

Martin se je stresel. Mrtve hoče biti, a kaj bi Margeta z dečkom, ko umre na smrt obsojen hčerka? Kam pojde sirota, sama in brez sredstev? —

Kako je čuden! Ali bi bilo morda drugače, če bi ga potegnili iz vode otrplega in pokopali? Kaj potem? V nesrečo je pahnil poleg sebe tudi svoje drage, pa naj bo živ ali mrtve; usoda noče drugače. Tudi brez njega bo živela in še so dobri ljudje na svetu, ki ji bodo pomagali.

Bilo je že pozno zvečer in hladen veter z jezera je opozoril Rožnika, da je čas zapustiti klop, na kateri je delal sklepe za negotovo bodočnost. Izginil je v množicah ljudi, ki so hiteli v gledališča; koncertne dvorane, na plesišča v kavarinah — nočno življenje velikega mesta.

Eno uro pozneje je odropotal dolg vlak s kolidorov Union. V vozu za kadilce je sedel Martin Rožnik in malomarno gledal skozi zaprta okna v oknu. Mimo njega so se umikala razsvetljena okna in črnosivi obrisi hiš in mostov. To je trajalo kakih petnajst minut in potem so izginile razsvetljene ulice in poslopja; neprodinna tema je obkrožila vlak, le tapatam je zasvetila lučica iz farmarske hiše, kakor zvezdica skozi raztrgane oblake.

(Konec jutri.)